

Hout roof in Vorden

In vroegere tijd zijn er in de Gelderse achterhoek veel bossen verdwenen. Het hout was in die tijd het voornaamste materiaal om te bouwen en te stoken en menselijk handelen heeft geleid dat bossen en natte terreinen werden omgevormd tot weilanden en heidevelden. Echter veel grond was hiervoor ongeschikt en ook door weinig bemesting ontstonden er in die tijd dan ook veel woeste gronden. Een beheerssysteem voor houtproductie uit de middeleeuwen heeft er toe geleid dat er weer nieuwe bossen ontstonden en deze waren vaak in handen van de machtige landeigenaren. Eigen belang was natuurlijk hier ook van toepassing, want de jacht was een belangrijk tijdverdrijf voor de heren.

Ook werden er in de pachtcontracten van boerenbedrijven bepalingen opgenomen ter onderhoud en herplanting van de bossen of struikgewas op de percelen. Het gebruik van het hout als constructie materiaal of stookhout was gebonden aan regels en de rentmeester controleerde regelmatig of er geen misbruik werd gemaakt.

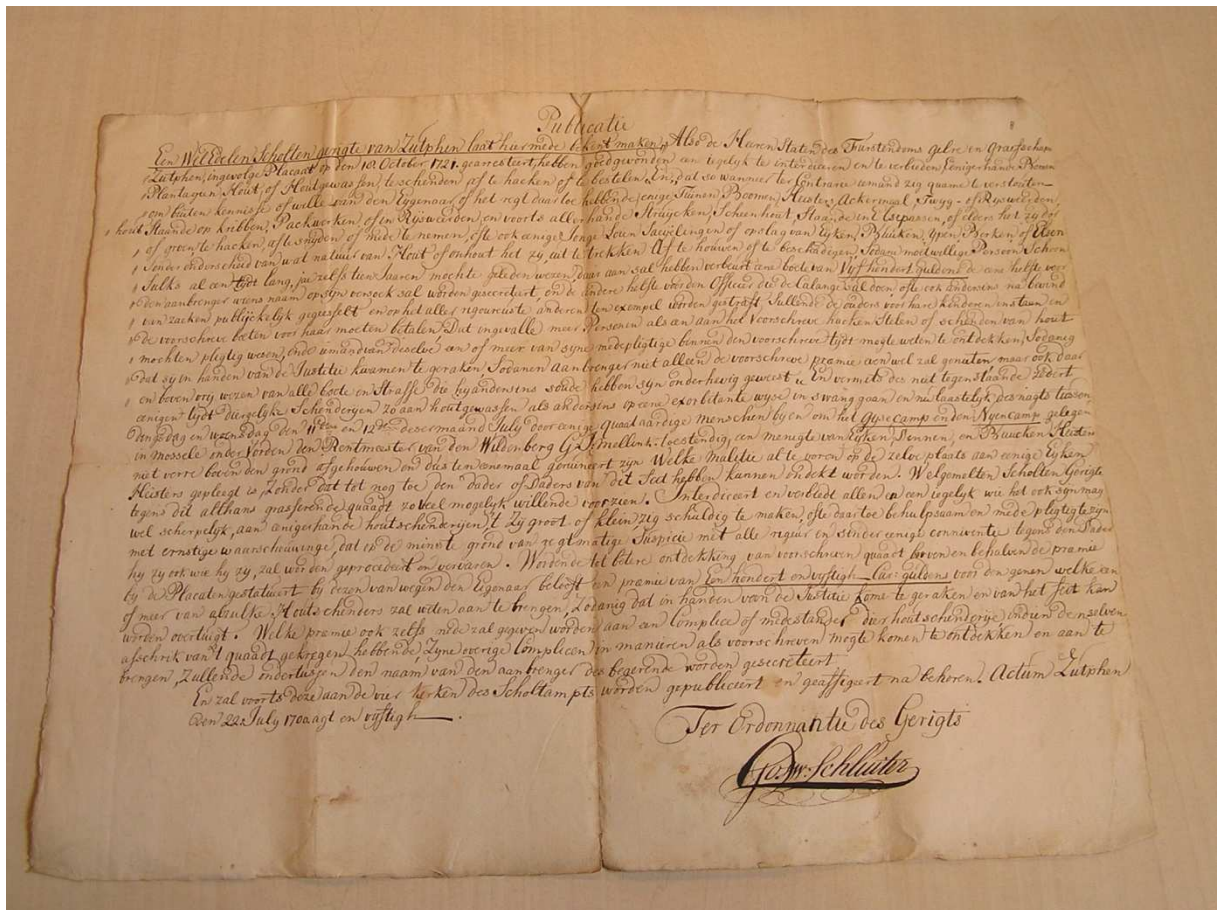
In de dorpen waar de dag huurders of andere burgers hun huisjes hadden en zelf geen hout voorhanden hadden, was de nood vaak hoog. In slechte tijden met zeer weinig werk vanwege de misoogsten, ontstond er gebrek aan geld en voedsel en dan werd er regelmatig in het bos illegaal gejaagd en hout geroofd. Vooral jong en buigzaam hout was gewild, omdat je hiermede afscheidingen kon vlechten en dus zeer geschikt als afscheiding voor een varken of koeienstal.

Het kwam in de middeleeuwen regelmatig tot processen vanwege diefstal van hout. Op het roven van hout stonden zware geldstraffen en ter afschrikking werden de dieven in het openbaar gezeseld.

In het jaar 1758 werd het volgende plakkaat opgehangen in de kerk van Vorden.

Publicatie

Furstendoms Gelre en Graafschap van Zutphen

Origineel plakkaat Nederlands Hervormde kerk te Vorden

Een weledelen Scholten gerigte van Zutphen laat hiermede bekent maken, also de heeren staten des furstendoms Gelre en Graafschap Zutphen, ingevolge placaat op den 18 October 1721 gearresteert, hebben goedgevonden den een iegelijk te interdienen en te verbieden eeniger hande bomen, plantagien, hout of houtgewassen, te schenden, af te hacken, of te bestelen.

En dat so wanneer ter contrarie iemand zig quame te verstouten om buiten kennisse of wille van de eijenaar, of het regt daar toe hebbende, eeninge tuinen, boomen, heestetrs, ackermaal, twijg of rijsweerden hout staande op de kribben, packwerken, of in rijsweerden hout en voorts allerhande struijcken, scheerhout, staande elsepassen, of elders het zij der of groen hacken, af te snijden of mede te nemen, ofte ook eenige jonge saeijelingen of opslag van eijken, beuken, ijpen, berken of elsen sonder onderscheid van wat natuur van hout of onhout het zij uit te trekken, af te houwen of te beschadigen, sodane moetwillige persoon schoon sulks al een tijdt lang, ja zelfs tien jaaren mochte geleden wezen, daar aan sal hebben verbeurt eene boete van vijfhondert gulden, de eene helfte voor den aanbrenger wiens naam op sijn versoeck sal worden gescreteert, en de andere helft voor den officier die de calange sal doen ofte andersins na bevind van zaeken publijekelijk gegeeselt en op alles rigourens te anderen ter exemple worden gestraft. Sullende de ouders voor hare kinderen instaan en de voorschrevene boeten voor haar moeten betalen, dat in gevallē meer personen als een aan het voorschreve hacken, stelen of schenden van hout mochten pligtig wesen, ende iemand van deselve een of meer van sijne medepligtige binnen de voorschreve tijdt mogte weten te ontdekken, sodanig dat sij in handen van justitie kwamen te geraken, sodanen aanbrenger niet alleen de voorschreve premie aen wel zal genieten, maar ook daar en boven vrij wezen van alle boete en straffe die hij andersins soude hebbn sijn onderheveig geweest .

En vermits des niet tegenstaande zedert enige tijdt diergelijke schenderijen zo aan houtgewassen als andersins op eene exorbitante wijze in swang gaan en nu laatstelijk des de nagts tussen dinsdag en woensdag den 11^{den} en den 12^{den} deser maand julij door eenige quaataardige menschen bij en an het Gijsencamp ende Nijencamp gelegen in Mossele onder Vorden, den rentmeester van Wildenberg DJ. Mellink toestendig, een menigte van eijken, dennen en buucken heisten niet verre boven de grond afgehouden en dus ten eenemaal geruineert zijn welke malitie al te voren op de zelve plaats aan enige eijken heisters gepleegd is, zonder dat tot nog toe den dader of daders van dit feit hebben kunnen ontdekt worden.

Wel gemelten Scholtengerichte tegens dit althans grasserende quaadt zoveel mogelijk willen voorzien.

Interdiceert en verbied allen en een iegelijk wie het ook sijn mag wel scherpelijk, aan eeniger hande houtschenderijen, 't zij groot of klein, zig schuldig te maken, ofte daar toe behulpsaam en medepligtig te zijn met een ernstige waarschouwingē, dat op de minste grond van regtmatige suspicie met alle riguer en sonder eenige conniventie tegens den dader hij zij ook wie hij zij, zal worden geprocedeert en vervaren.

Wordende tot beter ontdekking van voorschreven quaadt boven en behalven de premie bij de placaten gestatueert bij dezen van wegen de eijenaar beloofd een premie van hondert en vijftig car. guldens voor den genen welke één of meer van al zulke houtschenders zal weten aan te brengen, zodanig dat in handen voor de justitie kome te geraken en van het feit kan worden overtuigt.

Welke premie ook zelfs mede zal geven worden aan een complice of medestander dier houtschenderije, indien den selven afschrick van 't quaadt gekregen hebbende, sijn overige complicen in manieren als voorschreven mogte komen te ontlockken en aan te brengen, zullende ondertussen den naam van den aanbrenger des begerende worden gescreteert. En zal voorts deze aan de vier kerken des schoutampts worden gepubliceert en geaffigeert na behoren

Actum Zutpen den 22 Julij 1700 agt en vijftig

Ter ordonnatie de gerigts

Gosw: Schuiter.

Contrarie = integendeel

Calange = eis

Exemple = voorbeeld

Scherpelijk = duidelijk

Vervaren = vervolgen

Conniventie = toegeeflijkheid

Malitie = kwaadheid

Grasseren = heersende of woedende

Suspicie = argwaan of verdenking

Affigeert = aanplakken

Nadere toelichting

Het document wordt thans bewaart in het archief te Doetinchem:
Erfgoed Achterhoek en Liemers.
Voorheen in het stadsarchief van Zutphen onder toegangsnummer 4003.

Digitale foto van het document is aanwezig in het archief van de Vereniging Oud Vorden en is op verzoek aldaar te raadplegen.

Transcriptie:

Dit document is letterlijk in zijn geheel getranscribeerd.